Clio, Euterpe și Minerva în „Elite rome”

(Grigore Constantinescu – 1 februarie 2007)

A intrat de azi în circuitul lecturilor surprinzătoare o carte dedicată locului romilor în cultura, arta și istoria socială a țării. Subiectul există de mult dar puțini, până la cei doi semnatari ai volumului lansat vineri 2 februarie de către editura BALCANII ȘI EUROPA, la Librăria „Eminescu” nu au optat pentru formula unui posibil viitor dicționar al personalităților etniei. Chiar și autorii, Mircea Bunea și Dana Lascu, au acceptat demersul ca o provocare puțin obișnuită și nu au ezitat, pentru realizarea proiectului, să descopere documente, să descifreze hrisoave, să deschidă numeroase dialoguri cu interlocutori capabili a aduce fiecare câte ceva la întregirea unei căutări despre care știu mulți și vorbesc puțini. Există în cuprinsul acestor file de carte nume, majoritatea de altfel celebre, despre care însă nu s-au adunat la un loc descrieri, idei și fapte. Dimpotrivă, multe sunt identități rome acoperite de pulberea uitării, nedrept izolate de aura celebrității, în timpurile trecute. Așa este, rămâi surprins ce bine rimează relatările și explicitările cu ideea de elită, care este cu totul altceva decât colportarea unor anecdote.

În galeria de medalioane ale acestei prime ediții a lucrării – căci neîndoios apariția aceasta va provoca un parcurs de îmbogățire documentară și implicit de conținut – se perindă nume importante și, poate nu întâmplător, venind din lumea muzicii ultimelor două secole (cu aproximație jumătate din personalitățile evocate). De ce mai ales la aceste limite ne aflăm deocamdată, acum? Poate pentru că în acest perimetru temporal s-au cumulat știrile, consemnările, odată cu configurarea unei istorii a muzicii culte moderne pe plaiurile românești. Li se adaugă însă și prezențe aparținând altor domenii, toate însă semnificative ca impact al vieții sociale și culturale, cei despre care autorii spun „Aceștia au fost, au rămas, vor rămâne”.

Privind cuprinsul celor peste 30 de portrete, ni se spune că „abia după moartea unora dintre protagoniștii volumului... investigații laborioase au reușit să stabilească apartenența acestora la etnia romă”. Mircea Bunea recunoaște, în cuvântul introductiv, că „de teama de a nu suferi eventuala și nemeritata povară a discreditului indusă de prejudecățile încă vii ale unora dintre majoritari, mulți aparținători ai elitelor rome, în viață fiind, activi fiind, nu vor să-și accepte biografia și își neagă nervos și vehement obârșiile”! Dar care este rușinea să te afli pe același palier valoric cu Domnitorul Ștefan Răzvan, din secolul XVI, Petru Maior, creatorul Școlii ardelene în secolul XIX sau cu violonistul Ion Voicu, din secolul XX, artistul care a meritat cu prisosință, prin vocație și destin, să cânte lumii întregi pe al său Stradivarius?